

Enkele feiten en gegevens over het welzijns- en gezondheidsaanbod van zorgzone Centrum-West

Dit document beschrijft het aanbod van welzijns- en gezondheidsdiensten in zorgzone Centrum-West. Het is bedoeld als aanvulling op het document dat bepaalde aspecten van de sociaaleconomische realiteit van de inwoners van de zorgzone beschrijft (zie [hier](#)).

Het is niet de bedoeling om een volledig overzicht te geven, laat staan om de in de zorgzone aanwezige capaciteit om aan de behoeften van de bevolking te voldoen, te analyseren. De hier gepresenteerde elementen zijn hoofdzakelijk beschrijvend en er zijn tal van beperkingen aan deze beschrijving. Sommige beperkingen worden aan het einde van dit document vermeld. Bovendien zeggen deze cijfers niets over de kwaliteit of de omvang van de geleverde diensten. Ze maken het hoogstens mogelijk om een **deel van de bestaande hulpmiddelen in kaart te brengen om aan de behoeften van de bevolking van de zorgzone te voldoen** en misschien lopende of toekomstige acties te ondersteunen.

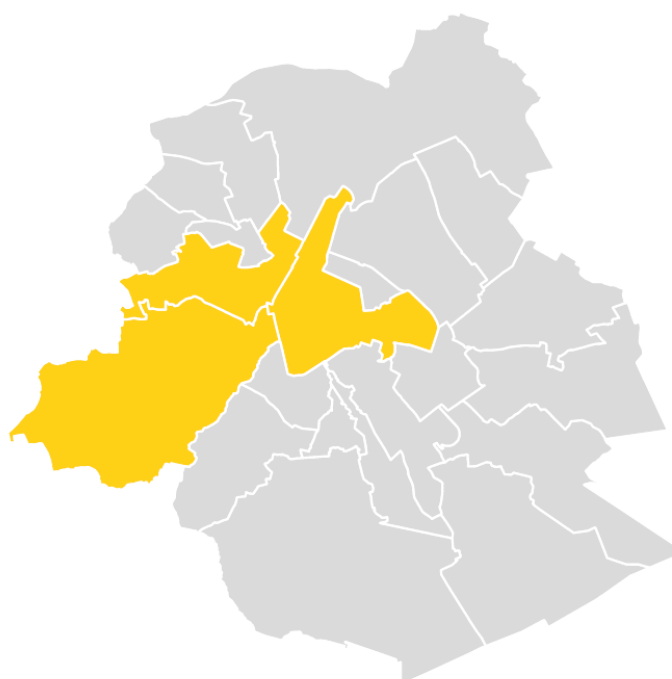

De onderstaande informatie is een beschrijvende analyse van de gegevens die beschikbaar zijn op Sociaal Brussel (www.social.brussels)¹

¹ De database van deze website wordt regelmatig bijgewerkt en de hier gepresenteerde analyses zijn gebaseerd op een export van de database op 29/02/2024. Het is dus mogelijk dat sommige waarden van variabelen in de tussentijd zijn gewijzigd.

Algemene gegevens

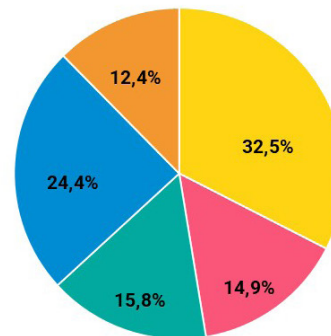
Zorgzone Centrum-West bestaat uit drie gemeenten: **Anderlecht**, **Sint-Jans-Molenbeek** en een groot deel van de **Stad Brussel**: het stadscentrum, dat de **'vijfhoek'** wordt genoemd, evenals de uitbreiding van de **'Noordwijk'** en de uitbreiding van de **'Europese wijk'** naar het oosten. De zorgzone heeft een oppervlakte van **33,6 km²**, ongeveer **21%** van de oppervlakte van het gewest. Zorgzone Noord telde **304.523 inwoners** in 2022, of een **kwart** van de bevolking van het Brusselse Gewest. De bevolkingsdichtheid van de zorgzone was dus **9.063 inwoners/km²**. Ze is daarmee de op één na dichtstbevolkte zorgzone van het Gewest, na zorgzone Noord-Oost. De bevolkingsdichtheid is vooral opvallend in Molenbeek (meer dan 16.000 inwoners/km²).

Welzijns- en gezondheidsdiensten

In totaal bevat² de database van Sociaal Brussel **3.807 welzijns- of gezondheidsdiensten**. Van deze diensten waren er **1.239 gevestigd in zorgzone Centrum-West**, wat neerkomt op **een derde** van het totale aantal diensten. Dit is de zorgzone met het grootste aantal diensten, namelijk **4,07 diensten per 1.000 inwoners**. Dit komt ook overeen met een ratio van **36,9 diensten per km²**. Dit zijn de hoogste ratio's van alle zorgzones en ze liggen boven het gewestelijke gemiddelde.

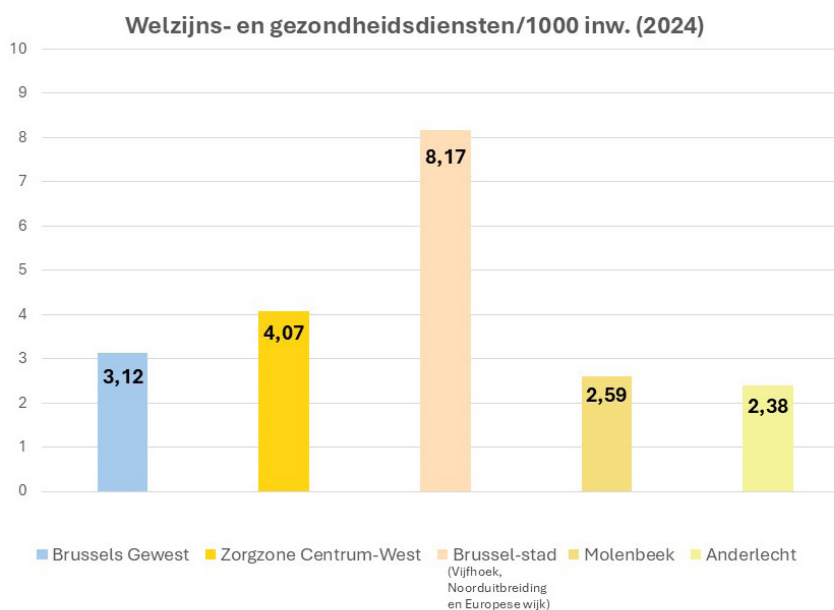
Verdeling van de welzijns- en gezondheidsdiensten per Zorgzone (2024)

■ Zorgzone Centrum-West ■ Zorgzone Noord ■ Zorgzone Noord-Oost
■ Zorgzone Zuid ■ Zorgzone Zuid-Oost

De diensten zijn ongelijk verdeeld over de drie gemeenten: in Anderlecht en Molenbeek ligt de ratio per 1.000 inwoners onder het gewestelijke gemiddelde, maar een groot deel van de diensten is geconcentreerd in de stad Brussel.

² 29/02/2024

Gemeenten van de Zorgzone Centrum West en Brussels gewest	Aantal diensten	Ratio per 1.000 inwoners
Brussel (Vijfhoek, Noordwijk en Europese a)	695	8.17
Zorgzone Centrum-West	1239	4.07
Brussels Gewest	3807	3.12
Molenbeek	252	2.59
Anderlecht	290	2.38

Van de diensten in zorgzone Centrum-West geeft 46% aan een Franstalig **taalstatuut** te hebben, 29% een tweetalig statuut en 25% een Nederlandstalig statuut.

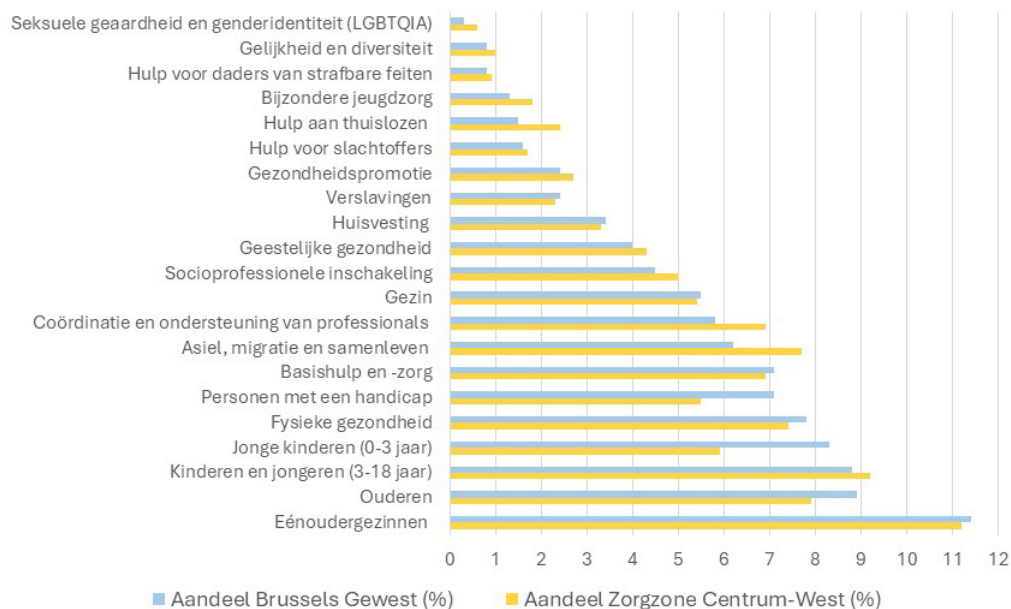
Dienstencategorieën

Rekening houdend met de verschillende overheidsniveaus die welzijns- en gezondheidsdiensten in de hoofdstad kunnen erkennen of subsidiëren (de federale overheid, het Gewest, de Franse, Vlaamse en gemeenschappelijke Gemeenschapscommissies en de Franse en Vlaamse Gemeenschappen), telt Sociaal Brussel maar liefst 214 verschillende soorten diensten. Deze soorten diensten zijn gegroepeerd in 21 categorieën op basis van het type activiteit, het thema en de doelgroep.

Uiteraard kan een dienst actief zijn in meerdere categorieën, waardoor het totaal van de diensten per categorie hoger is dan het aantal diensten. Gemiddeld is een dienst in zorgzone Centrum-West actief in 2,7 categorieën.

De verdeling van de diensten in zorgzone Centrum-West over de verschillende categorieën wordt weergegeven in de volgende grafiek.

Welzijns- en gezondheidsdiensten per categorie (2024)

Categorie	Aantal diensten	Aandeel (%)	Aandeel in Brussels gewest (%)
Eenoudergezinnen	371	11,2	11,4
Ouderen	261	7,9	8,9
Kinderen en jongeren (3-18 jaar)	306	9,2	8,8
Jonge kinderen (0-3 jaar)	197	5,9	8,3
Fysieke gezondheid	245	7,4	7,8
Personen met een handicap	183	5,5	7,1
Basishulp en -zorg	228	6,9	7,1
Asiel, migratie en samenleven	254	7,7	6,2
Coördinaties en ondersteuning van de professionelen	230	6,9	5,8
Gezin	178	5,4	5,5
Socioprofessionele inschakeling	164	5,0	4,5
Geestelijke gezondheid	141	4,3	4,0
Huisvesting	110	3,3	3,4
Verslavingen	77	2,3	2,4
Gezondheidspromotie	89	2,7	2,4
Hulp voor slachtoffers	55	1,7	1,6
Hulp aan thuislozen	78	2,4	1,5
Bijzondere jeugdzorg	60	1,8	1,3
Hulp voor daders van strafbare feiten	31	0,9	0,8
Gelijkheid en diversiteit	32	1,0	0,8
Seksuele geaardheid en genderidentiteit (LGBTQIA)	21	0,6	0,3

Zoals je ziet, komt de verdeling van de diensten sterk overeen met de verdeling over het hele grondgebied van het gewest, met een oververtegenwoordiging (ten opzichte van de gewestelijke verdeling) van diensten voor de categorie 'Asiel, migratie en samenleven' en van diensten voor coördinatie en ondersteuning van professionals. Er is daarentegen een zekere ondervertegenwoordiging van diensten voor jonge kinderen en personen met een handicap in vergelijking met het gewestelijke gemiddelde.

Van de 214 verschillende soorten diensten zijn de volgende het best vertegenwoordigd in zorgzone Centrum-West (tussen haakjes het aantal diensten):

- Franstalige lokale of gewestelijke actoren voor sociale cohesie (104)
- Franstalige crèches, huizen voor het kind en initiatieven voor tijdelijke opvang (70)
- Sociale-inschakelingsbedrijven (58)
- Franstalige huiswerkhulp (Écoles de Devoirs) (56)
- Rusthuizen voor ouderen, rust- en verzorgingstehuizen en serviceflats (55)
- Nederlandstalige crèches en buitenschoolse opvangdiensten (48)
- Verenigingen voor inschakeling door huisvesting (24)
- Centra die voor de eerste sociale opvang zorgen (19)
- Centra voor Algemeen Welzijnswerk (CAW) (17)
- Franstalige wijkgezondheidscentra (maisons médicales) (15)
- Franstalige raadplegingen voor kinderen (14)
- Franstalige jeugdhuisen (14)

Conclusies en beperkingen van de analyse

Op basis van de beschikbare gegevens kan het volgende worden vastgesteld:

Het dienstenaanbod in zorgzone Centrum-West komt grotendeels overeen met wat we in het algemeen in het Brussels Gewest aantreffen als het gaat om de verdeling over de bestaande categorieën. We vinden er echter ongeveer een **derde van de beschikbare diensten, terwijl de zorgzone ongeveer een kwart van de bevolking beslaat**.

De ratio diensten per 1.000 inwoners is er hoog (4,07), hoger dan het gewestelijke gemiddelde, en **de diensten zijn vooral geconcentreerd in de Stad Brussel**. Hoewel er meer gedetailleerde analyses moeten worden uitgevoerd om te begrijpen wat deze aantrekkingskracht van zorgzone Centrum-West verklaart, kan worden verondersteld dat op zijn minst een louter geografisch aantrekkingseffect van het stadcentrum een rol speelt. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de hoge ratio van coördinatie- en ondersteuningsdiensten voor professionals in het stadscentrum. Bovendien is de verdeling van de diensten volgens de 21 categorieën die door Sociaal Brussel worden gebruikt over het algemeen identiek aan de gewestelijke verdeling. Dat lijkt te wijzen op een geringe impact van de specifieke situatie en behoeften van de bevolking van elke zorgzone.

Deze louter beschrijvende analyse moet met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd wegens de talrijke beperkingen ervan.

Ten eerste zijn de gebruikte gegevens afkomstig uit de database van Sociaal Brussel van eind februari 2024. Sommige gegevens kunnen achteraf zijn gewijzigd of aangevuld.

Ten tweede bevat Sociaal Brussel gegevens over diensten en vermeldt de website de meeste individuele dienstverleners niet. Het onderzoek naar het welzijns- en gezondheidsaanbod zou dus minstens moeten worden aangevuld met de vele **individuele dienstverleners** (artsen, verpleegkundigen, psychologen enz.) die uiteraard een belangrijke rol spelen in de begeleiding van begunstigden.

Ten derde wordt de locatie van de diensten in verband gebracht met de zorgzones. Die locatie houdt niet noodzakelijk verband met hun **werkgebied**. Sommige diensten kunnen hun maatschappelijke zetel op een bepaalde plaats hebben en activiteiten uitvoeren tot ver buiten hun maatschappelijke zetel. Sommige diensten hebben een expliciet afgebakend werkgebied, andere niet. Bovendien kan het effectieve werkgebied (het geografische gebied waar ze invloed uitoefenen of publiek aantrekken (of 'catchment area')) zeer variabel zijn en zelfs de grenzen van wijken, gemeenten of zorgzones overschrijden.

Ten vierde bevat de hier voorgestelde analyse geen informatie over de **effectieve activiteit van de betrokken diensten**, de capaciteit van de dienst (bijvoorbeeld het aantal beschikbare medewerkers), de omvang van de dienst, zijn capaciteit op het vlak van toegankelijkheid of beschikbaarheid, en uiteraard nog minder over de effectieve praktijken en de kwaliteit van de ondersteuning. Het is duidelijk dat een grote dienst, zoals een ziekenhuis, niet vergelijkbaar is met een kleine buurtvereniging met twee voltijdse equivalenten. **Bijgevolg kan geen enkele informatie hier een antwoord geven op vragen over de afstemming van het bestaande welzijns- en gezondheidsaanbod op de behoeften van de bevolking van de zorgzone.**

Ten slotte is het belangrijk te benadrukken dat Sociaal Brussel een tool is die werd ontworpen om mensen te helpen individuele diensten te vinden voor een bepaalde behoefte of problematiek. Hoewel met de tool ook het aanbod in een bepaald gebied kan worden geanalyseerd, zijn andere gegevens (bijvoorbeeld over de omvang van de dienst, het aantal plaatsen/de caseload per medewerker, de werkingscriteria, het aantrekkingsgebied, de doelgroep en de daadwerkelijke groep van de betrokken bevolking enz.) nodig om de analyse verder uit te diepen.